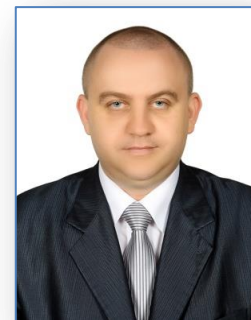

4. Ривман Д. В. Виктимологические факторы и профилактика преступлений. – В кн.: Сб. научн. трудов. – М., 1985. – С. 76.
5. Кримінологічна віктимологія: Н. п./ В. В. Василевич, О. М. Джужа, Є. М. Моїсеєв та ін. – К.: Атіка, 2006. – 340 с. – С. 111.
6. Офіційний сайт Американського товариства з Віктимології (інф. про заходи 2010 р.).

Загурський Олександр Богданович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
Юридичного інституту Прикарпатського
національного університету ім. Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ

КРИМІНАЛЬНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ (2002-2010 рр.)

На сьогоднішній день ми повинні говорити про головні моменти історії кримінальної процесуальної політики – про досвід історії, – а не про історію у власному розумінні, оскільки, при сучасному стані опрацювання джерел, залишається цілий ряд наукових праць, які дають можливість дослідити відповідні історичні явища в сфері кримінальної процесуальної політики, особливості її розвитку та становлення в певний історичний період.

На думку М. М. Михеєнка, «чинний в Україні КПК, введений в дію з 1 квітня 1961 р. передбачав правила і стандарти, що діяли в колишньому СРСР з притаманними йому ідеологією та правовими цінностями. За 45 років свого існування теперішній КПК України розвивався й удосконалювався, відображаючи зміни в законодавстві, потреби практики боротьби зі злочинністю й розширення гарантій прав особи, досягнень юридичної науки, законодавчий досвід союзних республік» [1, с. 119].

За період 2002-2010 рр. (з 7 лютого 2002 р. по 7 липня 2010 р.) кримінальна процесуальна політика України мала свої особливості:

❖ розширено перелік учасників кримінальної процесуальної політики – начальники органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та їх заступники з питань

провадження дізнання та командири кораблів, командири підрозділів Державної спеціальної служби транспорту;

❖ визначено правовий статус захисника свідка (*особливості запрошення та допуску захисника до участі в кримінальній справі*);

❖ в кримінальній процесуальній політиці в сфері доказування (*змінено підходи до розуміння правової природи документів як джерела доказів*);

❖ в кримінальній процесуальній політиці в сфері запобіжних заходів (*удосконалено процедуру ознайомлення з матеріалами кримінальної справи обвинувачених, взятим під варту, а також процедуру затримання підозрюваної особи; визначено момент закінчення строку тримання під вартою в разі закриття кримінальної справи; змінено порядок звільнення осіб з-під варти в разі скасування або зміни запобіжного заходу*);

❖ удосконалено інститут відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду;

❖ запроваджено процесуальний механізм притягнення до кримінальної відповідальності за заявою юридичної особи;

❖ в кримінальній процесуальній політиці в сфері порушення кримінальної справи (*удосконалено механізм явки з повинною; змінено механізм вручення копії постанови про порушення кримінальної справи та порядок оскарження постанови про порушення кримінальної справи*);

❖ в кримінальній процесуальній політиці в сфері досудового розслідування (*визначено обов'язки органу дізнання, слідчого, прокурора і суду під час виборчого процесу; підвищено вимоги до матеріалів досудового слідства, які пред'являються для ознайомлення учасникам кримінального процесу*);

❖ в кримінальній процесуальній політиці в сфері судового розгляду (*удосконалено вимоги до протоколу судового засідання*);

❖ в кримінальній процесуальній політиці в сфері перегляду судових рішень (*розширено перелік суб'єктів касаційного оскарження; розширено повноваження Верховного Суду України*);

❖ з'явився новий напрям кримінальної процесуальної політики – кримінальна процесуальна політика в сфері видачі особи (екстрадиції) [2-20] (*курсив мій – О.З.*).

Саме в період 2002-2010 рр. були розроблені концептуальні засади кримінальної процесуальної політики України, що відобразилося в таких нормативних актах: Указі Президента України від 10 травня 2006 р. № 361/2006 «Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів»; Указі Президента України від 8 квітня 2008 р. № 311/2008 «Концепція реформування кримінальної юстиції» [21; 22].

Ю. А. Ляхов зазначає, що «останнім часом знову зросла активність законодавців щодо внесення змін до КПК Російської Федерації. По підрахунках після прийняття в 2001 р. КПК Російської Федерації зміни в його статті вносилися вже більше 500 раз» [23, с. 44].

Вважаємо, що зміни і доповнення кримінального процесуального законодавства, які визначали особливості кримінальної процесуальної політики, що систематично з'являлися, не є, як правило, випадковими. Вони втілювали в собі або обґрунтовану ідею удосконалення кримінального судочинства або незаконний інтерес того чи іншого відомства, яке причетне до здійснення кримінального судочинства. На жаль, останній фактор недооцінюється вітчизняним законодавцем, хоча його негативний вплив на законодавство є постійним і, практично, не приносить жодної користі як для державної політики загалом, так і для кримінальної процесуальної політики зокрема.

Упродовж довгих років судова реформа пробуксовувала, що врешті-решт призводило до появи тисячі схожих одна на одну публікацій, які заповнили засоби масової інформації, з відповідними наріканнями на недосконалість судової гілки влади та навіть закликами щодо повернення до радянської моделі судової системи. Проблема необхідності реформування судової системи України назривала і обговорювалася давно, однак саме 2010 рік приніс ряд змін, що зумовили прийняття Закону «Про судоустрій і статус суддів» [24, с. 91].

Таким чином, кримінальна процесуальна політика періоду 2002-2010 рр. мала свої характерні особливості, які, в першу чергу, визначалися системними змінами і доповненнями кримінального процесуального законодавства України, кримінальною процесуальною ідеологією.

Список використаних джерел

1. Михеєнко М. М. Проблеми розвитку кримінального процесу в Україні. Вибрані твори [Текст] / М. М. Михеєнко. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 239 с.

2. «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України»: закон України від 7 бер. 2002 р. № 3082-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 30. – ст. 208.
3. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про розвідувальні органи України»: закон України від 7 бер. 2002 р. № 3111-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 33. – ст. 236.
4. «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України»: закон України від 3 квіт. 2003 р. № 658-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 26. – ст. 190.
5. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України»: закон України від 15 трав. 2003 р. № 743-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 29. – ст. 233.
6. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підстав та порядку звільнення осіб з-під варти»: закон України від 20 січ. 2005 р. № 2376-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 10. – ст. 195.
7. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України»: закон України від 8 вер. 2005 р. № 2875-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 52. – ст. 562.
8. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду»: закон України від 1 груд. 2005 р. № 3165-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 12. – ст. 102.
9. «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України»: закон України від 12 січ. 2006 р. № 3323-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 19-20. – ст. 158.
10. «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України щодо оскарження постанови про порушення кримінальної справи»: закон України від 14 груд. 2006 р. № 462-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 9. – ст. 74.
11. «Про внесення зміни до Кримінально-процесуального кодексу України щодо вручення копії постанови про порушення кримінальної справи»: закон України від 22 груд. 2006 р. № 526-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 11. – ст. 95.
12. «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України»: закон України від 25 груд. 2008 р. № 807-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 19. – ст. 261.
13. «Про внесення зміни до статті 384 Кримінально-процесуального кодексу України»: закон України від 13 січ. 2009 р. № 839-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 23. – ст. 279.
14. «Про внесення зміни до деяких законодавчих актів України щодо Державної спеціальної служби транспорту»: закон України від 2 черв.

- 2009 р. № 1414-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 41. – ст. 600.
15. «Про внесення зміни до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення»: закон України від 11 черв. 2009 р. № 1508-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 46. – ст. 699.
16. «Про внесення зміни до деяких законодавчих актів України щодо виборів Президента України»: закон України від 21 вер. 2009 р. № 1616-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 50. – ст. 754.
17. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підстав перегляду судових рішень»: закон України від 11 лют. 2010 р. № 1876-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 18. – ст. 139.
18. «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України щодо видачі особи (екстрадиції)»: закон України від 21 трав. 2010 р. № 2286-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 31. – ст. 421.
19. «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України щодо права свідка на захисника та іншу правову допомогу»: закон України від 1 лип. 2010 р. № 2395-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 38. – ст. 506.
20. «Про внесення змін до статті 218 Кримінально-процесуального кодексу України щодо обов'язків слідчого»: закон України від 1 лип. 2010 р. № 2396-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 38. – ст. 507.
21. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 10 трав. 2006 р. № 361/2006 р. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/361/2006>. – Назва з екрану.
22. Концепція реформування кримінальної юстиції України [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 8 квіт. 2008 р. № 311/2008 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>. – Назва з екрану.
23. Ляхов Ю. А. Приоритеты уголовно-процессуального правотворчества [Текст] / Ю. А. Ляхов // Государство и право. – 2010. – № 8. – С. 43-48.
24. Мультян М. Б. Масштабність змін законодавства про судоустрій [Текст] / М. Б. Мультян // Вісник Вищої Ради юстиції. – 2010. – № 4. – С. 91-97.